

OSTŘE SLEDOVANÉ VLAKY – BOHUMIL HRABAL (*1914 †1997)

<u>Námět:</u>	inspiroval se skutečnou událostí z období Protektorátu Čechy a Morava, a to odpálením německého muničního vlaku podskupinou partyzánské skupiny Podřipsko nedaleko stanice Stratov, autobiografický námět – samotnému se mu podařilo zbrzdit ostře sled. vlaky
<u>Téma a motiv:</u>	Přerod z naivního, přecitlivělého chlapce v muže; hrdinství, intimní stránka, pokus o sebevraždu, kritika fašismu a války vůbec, která přinesla mnoho zbytečných škod na lidských životech, okupace, erotické momenty, osobní trauma
<u>Časoprostor:</u>	protektorát Čechy a Morava, konec 2. světové války, malé nádraží
<u>Kompoziční výstavba:</u>	jednotlivé události jsou přerušovány krátkými retrospekci hlavního hrdiny
<u>Literární druh a žánr:</u>	epika – novela, 6 kapitol
<u>Vypravěč:</u>	Ich forma, retrospektiva
<u>Postavy:</u>	<p>Miloš Hrma - dvaadvacetiletý výpravčí, mladý, nezkušený, citlivý, lítostivý, naivní, obdivuje hubičku za jeho nesmělost, ale zároveň si tak prohlubuje své trauma, po dočkání se 1. sexuální zkušenosti paradoxně brzy poté umírá při sabotážní akci, přesto byl ale se svým osudem smířený, vyrovnaný</p> <p>Výpravčí Hubička – zkušený sukničkář a záletník</p> <p>Pan přednosta – vášnivý chovatel holubů, touží po povýšení, ale uniforma znečištěna od holubího trusu mu to znemožní</p> <p>Viktoria Freie – tajemná, atraktivní, připraví Miloše o panictví, iniciuje v něm zrození muže, symbol vítězství</p> <p>Máša – Milošova dívka, která je v partnerském vztahu aktivnější, průvodčí</p>
<u>Typy promluv:</u>	přímá řeč
<u>Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:</u>	spisovný jazyk, spíše humorná forma projevu, někdy až napjatá situace, trefný někdy až drsný, kontrast, vulgarismy, německé věty, hovorový jazyk, opakující se slova
<u>Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:</u>	metafora (zvadlé lilium), přirovnání, kontrasty, paradoxní situace, odborné výrazy
<u>Kontext autorovy tvorby:</u>	<ul style="list-style-type: none">Český prozaik, jeden z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století. Stal se nejprekládanějším českým autorem 20. století. Přeložený do více než 20 světových jazyků.Narodil se v Židenicích (dnes součást Brna).Od svých 6 let žil v Nymburku, kde byl jeho otec správcem a ředitelem pivovaru, skutečného otce nikdy nepoznal.Přestože na gymnáziu v primě propadl, zvládl úspěšně složit maturitní zkoušku a nakonec vystudoval i právnickou fakultu na UK, navštěvoval bokem ale i přednášky z dějin literatury.Od 60. let se začal věnovat profesionálně literatuře, do té doby ale vystřídal spoustu zaměstnání (železniční dělník v Kostomlatech, pojišťovací agent, obchodní cestující, brigádník v kladenských ocelárnách)V dětství si pořád ubližoval, ale to spíše z důvodu, že mu to přinášelo slast a bavilo ho to. Velkou roli v jeho životě hrál strýc Pepin, kterého často vyobrazuje = pábitel.Nějakou dobu pobýval i v Praze a zemřel při krmení holubů, kdy vypadl z nemocničního okna. Udává se náhoda, ale nejspíš smrt plánoval, jelikož se u něj často objevoval motiv 5. patra a on sám z pátého vypadl. Pravděpodobně si chtěl zkrátit utrpení.Vytvořil pojem pábitel = prostý člověk, ničím nezajímavý hrdina, jsou zaslepeni svou činností, naplnění obdivem ke skutečnosti, lidé posedlí vyprávěním – pábení = zvláštní druh vyprávění s fantazijní a poetickou složkouVětšina próz nemá souvislý text, využívá kontrastu a erotických motivů, černého humoru, zajímá se o lidi z periferie.

Dílo:

Perlička na dně – prvotina z kladenských hutí | **Pábitelé, Taneční hodiny pro starší a pokročilé**

Nymburské trilogie: **Postřižiny, Krasosmutnění, Harlekýnovy milióny** - všude postava strýce Pepina

Obsluhoval jsem anglického krále – vrchol Hrabalovy tvorby, **Slavnosti sněženek**

Literární / obecně kulturní kontext:

Česká literatura po roce 1945

- Zpočátku vznik oslavných básní na oslavu osvoboditelů a politické čistky (1945 -1948)
- V 50. letech probíhaly politické procesy a popravy (M. Horáková) a došlo k zákazům v oblasti tisku, objevuje se schematismus v literatuře – hl. hrdina proletář, který nad vším zvítězí
- Na některé spisovatele byl vyvíjen psychický tlak – emigrace,
- 1968 – Pražské jaro, období normalizace – Ludvík Vaculík (2000 slov) – vyjádření k situaci
- Období ovlivnila rovněž Varšavská smlouva, charta 77

Česká literatura se dělila na 3 kategorie:

oficiální - O. Pavel, B. Hrabal, L. Fuks

samizdatová – sami si je vydávali, vycházela u nás, Petlice - L. Vaculík

exilová **Sixty-Eight Publishers** Z. Salivarová, J. Škvorecký bokem vznikla skupina **underground**

V tomto období se vyvíjela i česká poezie ve formě různých skupin a jednotlivých autorů:

Skupina 42 (J. Kolář), Květnáci, Host do domu (O. Mikulášek, J. Skácel, M. Kundera), Básníci 60. let (V. Hrabě, J. Kainar)

Jaroslav Seifert (působil v Devětsilu, jeho tvorba se měnila s dobou) – 1984 NC, **Město v slzách a Sama láska** proletářská literatura, **Na vlnách TSF, Slavík zpívá špatně** = poetismus, **Jaro sbohem, Zhasněte světla, Píseň o Viktorce, Maminka**

František Hrubím – tvůrce časopisu Mateřídouška, **Jobova noc, Špalíček pohádek** – pro děti, **Cikády, Včelí plástve** – napsal během okupace

Próza po roce 1945 oficiálně vydávané:

- **Jan Drda** – Němá barikáda (povídková kniha – Vyšší princip), Hrátky s čertem, Dařbuján a Pandrhol
- **Julius Fučík** – Reportáže psané na oprátce - **Edvard Valenta** – Jdi za zeleným světlem
- **Jan Otčenášek** – Občan Brych, Romeo, Julie a tma - **Norbert Frýd** – Krabice živých

Próza po roce 1945 oficiálně vydávaní autoři i v období normalizace:

Ladislav Fuks – zabýval se psychikou lidí: *Spalovač Mrtvol, Mí černovlasí bratři, Ota Pavel, B. Hrabal*

- Ve stejném době působili i nějaké osobnosti historické prózy: **Jarmila Loukotková, Jiří Šotola, Vladimír Neff**

Autoři v samizdatu nebo v exilu:

- **Arnošt Lustig** – Collet, Modlitba pro Kateřinu Horowitzovou, Noc a naděje, **Pavel Kohout** – Katyně
- **J. Škvorecký, Milan Kundera** – Směšné lásky, **Ludvík Vaculík** – viz Ota Pavel

Humoristická próza a literatura po roce 1989:

Halina Pawłowská, Michal Viewegh – Báječná léta pod psa, Účastníci zájezdu, Vybíjená, **Petr Šabach** – Hovno hoří

Kateřina Tučková- Žitkovské bohyně, **Jiří Kratochvíl** – Nesmrtelný příběh

Obsah: (ukázka ze závěru)

Mládenec Miloš Hrna pracující na železniční stanici je zamilován do průvodčí Máši. Po jeho sexuálním nezdaru (nedojde k erekci – nepostaví se mu) se však pokusí o sebevraždu (podřeže si žíly) naštěstí je ale zachráněn. Jeho stanicí projíždějí ostře sledované vlaky plné vojáků a zásob převážených na frontu. Jednou Miloš vede jednu službu za pana Hubičku, který si mezitím užívá s telegrafickou Zdeničkou a na její zadnici otiskne razítko. Během vykonávání své služby Hrna jednou narazí ve skladu na přednostovu manželku, kterou žádá, aby mu pomohla získat erotickou zkušenost. Miloš se nakonec seznamuje s partyzánkou Viktorií a zažije s ní svůj první sexuální zážitek. Cítí se konečně jako muž a k tomu i sebevědomě, takže se sám chce zúčastnit akce vedené ke zničení jednoho ostře sledovaného vlaku. Použije munici, kterou dovezla Viktorie a z návěstidla semaforu ji shodí. Při této akci se navzájem zabíjí s německým vojákem.